

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA:
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

VIRÁGVASÁRNAP.

Óh lelkem, hozz virágokat,
Szent buzgóság virágait!
Hozd ég felé emelkedő
Hited zöld pálmaágait!
Hadd hintsem be virágoson
Útaidat szent Jézusom!

Ajkam hozsannát zengedezz
A szent város kapuinál,
Melyek felett jós lelkivel
A könnyező Jézus megáll.
Ah! e nép mért lesz hűtelen?
Szívem maradj hű szüntelen!

Szívem maradj hű szüntelen,
Jézust kövesd, hol átmegyen!
Pálmád ne rejtsen töviset,
Virágod örökzöld legyen!
Hozsannád hangjai megett
Ne hangoztass „Feszítsdmegyet.“

Ha majd e földi lét után
Lerázol gondot, bút, borút:
Pálmád örökzöld lombiból
Készül mennyei koszorúd.
Hozsannád égbe érve föl
Dal lesz, mely téged üdvözöl.

Húsvéti hit.

Feltámadott az Úr bizonyly! Egész lelkemen átrezdül ez a győzelmi riadó. Az élet letiporta a halált, a keresztfa kiszendett nagy halottja újra él. Durva lelkű katonák, szitkos szájú csőcselék, önző papok indulata Golgothára hurcolta őt, vér és viz folyt ki általvert oldalából, híveinek arcát előnté a fájdalom iszonyat halásápadtsága, halandók módjára mély sírba zárták, és még sem lett az elmúlás martalékává. Erőszakos földi kéz hasztalan mártotta testébe lándzsáját. Nehéz kő, hivatalos pecsét nem állta el visszajövele útját; a golgothai boru szerte foszlott a húsvét-reggel első napsugarától!

Ha az első keresztyének nem hittek volna oly szikla hittel Jézus Krisztus feltámadásában, nyomuk is elenyészett volna. A feltámadott, az élő Krisztusban való hit tartotta ébren, élesztette erejüket, bátorságukat. E nélkül az egyszerű pásztorkodó és kézműves apostol csapat, hogy birt volna a hatalmas tudós pogányvilággal!? Hitők ép oly diadalmas, sirtaposó erő volt, mint Jézusnak halálgyőző hatalma.

És ma, a midőn egyházi életünk s a magunk lelkének gyakor sívárságát nézzük, okain tünődünk, húsvét reggelén önkéntelenül eszünkbe jut az igazi ok: hogy *nincs igazi éltető, egész lelkünket átható húsvéti hitünk*. Jézus feltámadásának pusztá hirdetése, a ma nagy reggel csudás dolgairól való beszélgetés magában véve meddő dolog. Ez a hír hangzik százezer ajakról, hallja millió és millió fül, de a szív kemény marad, nem lesz készebbé és erősebbé e világ hatalmasságának legyőzésére. Az igazi húsvéti hit a szenvedések felhőjéből s a kételkedés tűzében születik. Boldog birtokába nehéz út árán juthatunk csak el. Jézus maga, dicsőült Üdvözítőnk is a kereszt tövises ösvényén haladt a feltámadásig, — a mi lelkünkben is a keresztviselés termi, érleli meg az igazi húsvéti hitet, a feltámadott Krisztusban való élő bizodalmat.

Hajh, a mi hitünk gyenge; akár csak a hamvadozó pász-

tortúz, a melyet egy váratlan szélroham végképen elolt. Nem hiszünk a *saját magunk feltámadásában sem*. Telve vagyunk csüggedéssel; belsőnket ellepte a világ szerelme, mint a gyep és gyim-gyom fölveri az örök ugarra kárhoytatott földet. Ha talán a magunkba szállás szent óráin meg is szállja lelkünket valami sovárgás nagy czélok után, a tökéletesebb világ sejtelme, ha egy pillanatra talán kél is lelkünkben szent fogadalom, hogy serények leszünk a ránk bizottakban, — hamar tova tűnik, mint az őszi napfény. Renyheségből vagy kishitűségéből nem hiszünk abban, hogy az életnek fejedelme megjelenik bennünk s szent lelkével ujjá szűl, bűneinkből, silányságunkból feltámaszt. Nem tudunk meghalni a bűnek, meghalni porba vonzó testünknek, mert ez önmehtagadással, fájdalommal jár. De a ki e fájdalmat végig nem szenved, a feltámadás dicsőségében sem részesül. A ki e keresztet föl nem veszi, semmiképen meg nem látja az Istennek országát. És ez a síron inenni feltámadás, mely Isten kegyelméből bűnösökből tisztákká tészon, voltaképen feltételes kapuja a ma nagy eljövendő feltámadásnak.

Óh én Krisztusom, győzedelmes fejedelem jöjj el hozzám, szállj szívembe és támaszsz benne igazi élő húsvéti hitet! Itt állok a világnak piacán, mint ama szöllumunkások, várom jöveteledet, várom hívó szózatodat, várom kezedet, hogy ragaszkodó fiúképen megfoghassam. Uram, ha bölcs végzésed kívánja, tégy vállaimra súlyos keresztet, verj át a szenvedés kínos segeivel, üsd keblembe az aggódás vérfakasztó dárdáját, a hogy ama latrok te veled mívelték a szent éjszakán, zárj a kétségbeesésnek reménytelen sziklasírjába, a hogy téged oda zártak, — csak ebből igazi húsvéti hitet, feltámadásod erejében való bizodalmat teremts én bennem. Mert érzem, hogy ez az az örökkévaló eledel, mely éhező híveidet táplálja. És ébreszsz, támaszsz ily győzhetetlen húsvéti hitet küzdő anyaszentegyházadban is, melynek lelke bágyad s tetőled, örök világosság és élet kútfejtől e világhoz fordul. Taníts meg bennünket arra, hogy a

szenvedők, aggódók szívéhez vagy te legközelebb s ha te bened igazán hiszünk, a fájdalom, bűn és halál tőre nem árthat nekünk. A sebből, a mit rajtunk üt, örök üdvösség életető árja buzog. Jövel, élet ura, támaszsz fel bennünket örök szerelmedért! Ámen!

Sz.

Tifagómen, Tipiómen.

Híres nevezetes pataki kollégiumban tanult mind a kettő, tudniillik dominus Tifagómen és domine Tipiómen. — Együtt uralkodtak odafent, a nagy diákkaszárnya egyik legsötétebb zugában, a könyvtár közelében, — mintha rájuk lett volna bízva a temérdek tudományok megvédelmezése a százlábu bogarak és egyéb földi hatalmaságok seregei ellenében.

Deák emlékezet óta ez a lyuk szolgált földi sátorául mindazon emberséges ifjaknak, kikben a professorok sasszeme előre kiismerte a leendő seniort: miképen szalasztotta ki a mi kétemberünk az ő positiojokból a tudományok Sámueleit s miként törzsökösödhettek meg amaz örök idők óta eminensek által lakott fészekben? Mivelhogy mind a kettő nagy kujon volt. Éttek mint a Bél papjai — és ittak mint a templarius.

Ne vetemedjék pedig senki is amaz együgyű kérdésre — hogy miféle confessióju pap volt az, a ki ezt a két jámbor ifjut megkeresztelte, mert nincsen a mi egész nemzetségünkben ilyen név?

A ki ilyen kérdéssel merne előállani, az nagy nevetségnek tenné ki magát, bőven elárulván, hogy sohasem tanult Patakon, — a mi pedig a mi időnkben nem legcsekélyebb a szégyenvallások között.

Hogy tehát valaki ki ne vakkantsa azt, a mi miatt fejét szégyen érhetné: jó eleve megmagyarázom a dolgot. Ha ki tudniillik be akarja vala magát vétetni az ott virágzó iskolába, mindenekelőtt új nevet kell vala felöltöznie. Nem látta ugyanis tanácsosnak az ottani ifjúság megelégednie azon együgyű nevekkal, melyet a szülék hagytak gyermekeikre, hanem kiforgatták, beforgatták, cserélték-berélték, kölcsönözték mindennemű lexiconokból, historiából, geographiából s egyéb e nemű balesetekből. A kire aztán rá adatott az új név, az úgy rászáradt mint a nyers bikabőr. Értett rá, ha azon szólították, s utoljára szokatlan volt ha névsorolvasáskor valódi nevét hallotta.

Sőt volt rá eset, hogy egy *seniori* méltóságra vergődött férfiú két egész hónapig «*Pipinus brevist*» írt az okmányok alá Hosszúházi Nagy Máté becsületes neve helyett.

A kiket pedig egyforma vezetéknevvel vert meg a sors, azoknak megkülönböztetésére a százféle grammatikák minden paradigmái fundamentomul szolgáltak. Ha három Tót nevű volt, már akkor az egyiknek a neve nyilvánáságon *Hic Tót* volt, a másiké *Haec Tót*, — a harmadiké *Hoc Tót*. — Ekképen volt *Kis magnus*, — *Kis major*, *Kis maximus*. — Nem maradt ki a német grammatika sem, mert volt *der Nagy*, *die Nagy*, *das Nagy*; kijutott a zsidó conjugatióknak is, mikor egy grádusban heten tanultak Kovács nevűek és az egyiket hívták *Hifil Kovácsnak*, a másikat *Hofál Kovácsnak*, — a többit *Piel*, *Pual* és a többi *Kovácsnak*. — Alkalmazva volt a szomszéd lengyel státusok tartomány elnevezési modora is. Volt *Fehér Szabó*, *Fekete Szabó*, *Vörös Szabó*, a *fehér*, *fekete* és *karmasin-színű Oroszország* mintájára.

Ezen módon nevezettek el aztán az egy megyében vagy kerületben lakozók is. A tiszahátiak, — minthogy ezek legtöbben voltak és uralkodtak még a Nyírség harcias fiain is, — pátriotáknak neveztek egymást; jöttek pedig zörgő szekereken és három hónapra való elemózsia kíséretében a *Minerva zászlai* alá és a katonasoron lakoztak; az alföld szálas fiai, kik kerek sajtokból természetes pajzsokat viseltek a hátukon függő daliás tarisznyában, *filiszteusoknak* mondattak és a cigánysoron telepedtenek le. *Samaritanusoknak* hívtak és a pokolra szorítkoztak az erdélyi fiúk, minthogy ők az elvált ország sarjadékai. — *Galileusoknak* tiszteltettek a dunántúli vidékek magzatjai, minthogy ők az apostolokként gyalog érkeztek és sem két zsólyát, sem két köntöst nem viseltek ugyanazon egy esztendőben. Ezek a hutában fészkeltenek. Volt még kihagyva két lyuk — mely purgatóriumnak mondatott — a máshonnan kicsapott diákok számára, — kiknek neve *plebs* volt. — Ezeken kívül egyéb tartományok reménységeit, — tisztcsceheket, a becsületes morvákat, emberséges tótokat és a nemes lengyel *confoederált* státusok sarjadékait csak egyszerűen haggioimnak tolerálták és el voltak oszlatva a cigány és katonasor alsóbb rangú osztályaiban. Nem akartak nekik külön osztályt mutatni, nehogy *separatikus* vágyak ébredjenek bennök és követeljék, hogy nekik lappus nyelven *praelegáljon* a professor.

Ezenkívül volt még egy osztály a könyvtár mellett; ez volt a *Trója*. Itt laktak és innen kerültek ki a leendő *seniorok* és egyéb *hectori tulajdonsággal* bíró férfiak.

Itt keresztelték meg a mi két emberünket is.

A mint tudniillik végig menének a katonasoron mind botostul és tarisznyástul nemes ifjú Takács János és nemes ifjú Takács Pál uramék: menten felismerte az ifjúság Túladunai voltukat. Látszott napbarnította arcaikról és lábaikról, melyeket csak alig húzkodtak magok után, hogy messziről jönnek. A mi pedig testöknek jól megtermett állapotát illeté, az világosan kinyilatkoztatta, hogy nem hagyja a szemeit kidugatni holmi didbáb eledellel.

Noha mindjárt fülönfogták őket, vitték collatiózni a katonasorba; oda hívták a többi galileusokat is, hogy örülnének számuk szaporodásának. Volt mindjárt lúdpecsenye, malacpecsenye, pulykapecsenye, pogácsa és hideg béles. — Egyenek galileus uramék.

Nem is kívánta magát gyakorízben kínáltatni nemes ifjú Takács Pál barátunk, hanem rögtön neki ült, s míg testvérbátyját egyről másról vallatta a fekete sereg, addig ő oly iparkodással rombolt az előtte heverő tetemenek, — hogy mire az iskolagazdától megérkezett a bor, akkorra az ízletes hazai emlékeknek csak csontjai fehérlettek az asztalon. Ilyen lehetett évtizedek multával az a mező, melyen Senacherib harcosait megölte az Úrnak angyala.

A pátrióták elförmedtek ezen a pusztuláson. Garabonciából való ez az ember, nem Galileából.

Mielőtt azonban ámulatukból felébredhettek volna, — fogja nemes ifjú Takács János egy egész itcés üveget, — s felfohászkodván, szájára emelé azt. — És ki is húzta belőle szaporán, — előbb csak csendesen és zajtalanul folytatva le, s mikor már fogytán volt — kéjjel kortyogtatva aprókat, a mint szokás a műivóknál.

Elállott szeme szája a nemes contuberniumnak. Ilyen két baglya még nem volt Pallásnak Patakon. Micsoda nevet adjunk ezeknek. Lycaon kicsi, — Tantalus kevés, — Saturnus nem kielégítő. Templarius nem kifejező, Hétszűk esztendő nem alkalmazható.

Végre egy híres mazoréta kisütötte. Legyen az egyik «Tifagómen», azaz «mit együnk», a másik pedig «Tipiómen», mely ezt teszi görög nyelven: «mit ígyünk.»

Azzal egy kis-kún filiszteus derékon kapta a leendő Tifagóment, egy másik hevesi bütyök a kinevezett Tipióment, és a legvénebb galileus, kit «urambátyámnak» tiszteltek meglett kora miatt, — elővön egy derék túskefa-pálcát, — s fölavatá a két párticulistát. Summa summarum=hat.

Mikor vége volt a felavatásnak, szétszaladtak patrioták és galileusok. Nem, mintha félték volna az ős időktől gyakorlott szokás

rossz következményeitől, hanem attól tartottak, hogy magmaradnak valamelyik coetushoz contubernalisoknak. Megeszik ezek az olajat mécsünkéből és megisszák a strucctollat alólunk.

Lett is e miatt Patakon oly nagy zenebona, melyhez hasonló tumultus néhai Pósházi rektor ideje óta nem történt. — A nép vénei, tudniillik a pipázó deákok meg a kontra és a senior rajta estek a rektoron, hogy ezeket a sáskákat nem kell bevenni, mert megeszik az egész convictust, és megisznak minden főbort, a mi Patakon terem. El kell őket küldeni Debrecenbe, azt úgy is jól hagyták a fejedelemurak.

Azonban a professor urak bölcsebbek voltak az éretlen ifjú embereknél. — Már ha 400 embert táplálunk, miképen ne táplálhatnánk négyszázkettőt. Nagy szégyen lenne az nekünk, ha Veresegyházi Tamás uram csúfságul tenne ki minket, mondván: Imé pataki uraimék elkergetik a próféták fiait, hogy ne légyen a ki prófétálna Izráelben. — Sőt inkább itt maradjanak, mert nem szabad nekünk csak egyről is elfeledkezni az Úr kicsinyei közül. Ha tudnak enni: lássuk miképen legelnek a mi mezőnkön? Ha tudnak inni: lássuk, miképen merítenek a mi forrásainkból? Senior uram! rendeljen kend nekik jó szobát és jó laktársakat.

Nem volt pedig szükség elrendelni, — kerestek ők magok is. A mint szétszaladt előlük az ifjúság, ők is rohantak azután, a ki leghátúl futott. Mentek, a merre az szaladt; végre aztán a menekvő ifjú berontott a Trója egyik gunyhójába, de nem volt ideje magára zárni az ajtót, — csak vállát vethette neki, oda szoritván nemes ifjú Takács János terjedelmes csizmáit az ajtó és küszöb közé, — ellentállott életre halálra, de ő be nem ereszti.

Ez a szerencsétlen pedig épen a felavató urambátyám volt.

— Urambátyám, eressen be, mert most mindjárt itt érnek! Suttogott be ijedten Tipiómen. — Azt hitte a jámbor, hogy a professorságtól szaladtak szét, — mint a particulákon szokás.

— Nem bánom én öcsém, ha itt érsz is meg, morgott ki az öreg, — de ide be nem plántálódol.

Ezalatt a lépcsőn méltóságos pálcakopogás hangzott. Valami mendikáns cepelte ujdönvágott gerundiumát.

A mi ifjaink úgy vélekedtek, hogy itt most a legrettenetesebb professor jön, azért is neki vetett vállal feküdtek az ajtónak, — és emberül odanyomták urambátyámnak a lába fejét az ajtó és padlat közé.

— Jajjajjah! — beeresztelek már, csak ne bántsátok a lábamat,

— nyöszörgött az urambátyám, — körülstantítva a szobát. — A vezedelem hozott ide benneteket.

De hát kijött? melyik professor jött? hogy hívják? nagyon kegyetlen ember ugye? kérdék ártatlanul az ifjak.

— Kegyetlen az ördög, a ki engem közétek hurcolt, — jajdult fel urambátyám elkeseredve, — mit csináljak én veletek már most?

— Oh azon egy cseppet se búsuljon urambátyám, — vigasztalta Tipiómen — meghálunk mi a puszta földön is, míg a senior gunyhót ad. Egy kicsit kinyugoszzuk magunkat, mert Edelényen aludtunk utoljára, — így ni! azzal a feje alá gyűrte dókáját meg a tarisznyáját, és elpihent öcscsével együtt.

Urambátyám pedig nagyot sóhajtva kinyitotta ládáját, elővett a fiókjából egy csomó tollat és elkezdett pennákat aptálni, — mintha ki volna szabva, hogy mennyit kell egy óra alatt kihegyezni egy megélemedett deáknak.

Pedig csak ravaszkodott az öreg. — Mert a mint észrevette, hogy a két ifjú elkezd rugdalózni, — ez a deáknak megismertető jele, mikor már aluszik — szépen összepakolta flótáját, füttyköseit és pipáit, felrakta a nyoszolyájára ládájával együtt, — azután az ingóságokat elkötözvén egy lepedővel, — hátára kapta a megterhelt nyoszolyát, és — így vitte Sámson a Gáza kapuját — szép ovatosan kilépkedett, csendesen behúzta maga után az ajtót, — azután szaladj — úgy elmenekült a Trójából, mint hajdan a kegyes Aeneas, — miért is elvesztette a megtisztelő Urambátyám címet és Aeneasnak hivattaték.

A két ifjú csak másnap reggel ébredt fel, — akkor is későn, kitorúlték a szemüket, és szétnéztek.

— Hová lett az urambátyám? Kérdék egyszerre.

— Biz annak se híre se hamva.

— Egy darabig csudálkoztak a titokteljes eltűnésén, azután megnyugodtak rajta, azon oknál fogva, hogy a deák nem hisz a boszorkányokban: tehát azok nem vihették el; most se labanc se tatár, a ki Patakkal megmerne birkozni: tehát azok sem fűzhatték rabszűjra; a kurucjárásról is csak mély piucék titkos rejtekeiben emlékeznek még nagy könnyezve a régi bús hazafiak: tehát kurucnak sem csaphatott fel; consequitur ergo, hogy a maga lábán ment el.

— Azt bizony rosszúl tette! véle Pál.

— Sőt inkább jól tette! ellenkezék János — tehát miért tette volna rosszul.

Hát először is azért, hogy nevünket megmondaná, ha itt volna. Hogy is hírnak téged?

János úr összeszedte szemöldeit. Annyit tudok, hogy «Ti»-n kezdődik.

— Ennyit én is tudok bátya, még többet is. Olyan bükkfa-féle következik utána. Tifagus vagy mi?

— Igaz biz az! én meg az utóját jegyeztem meg; mindkettő «ómen» volt. — Tudom már; a tied Tifagómen, az enyim pedig Tipiómen. Mit együnk, mit igyunk,? nemde? No lát ezért kár volna itt unatkozni urambátyámuak. Az előszörre már megfeleltem, — halljuk a másodsztort.

Hát másodsztort azért, mert ha a saját nevünket tennők elébe kérdésül, — jól megértsd — megkérdeznők tőle, mit együnk, mit igyunk?

— S tedd hozzá «mivel ruházkodjunk» — vágott közbe az idősebbik.

— No igen — mivel ruházkodjunk; alkalmasint jobban megtudna felelni, mint példaokáért csak te is. Ez lenne a másodsztort.

— Harmadsztort — szolt elérzékenyedve a fiatalabb testvér — ki szeret minket, ki int, ki dorgál, ki vigasztal, ki gyógyít, ha betegek leszünk, ki temet el ha meghalunk?

— Látszik, hogy bolond vagy! dörrent meg az öregebbik; — azután mintha megbánta volna, — kiigazította magát «hogya gyerek vagy.» Ki szeret, ki ápol? hát én téged, — te engem; mindkettőket pedig a jó Isten.

Azzal összecsókolódott a két ifjú, és erős fogadást tőnek, — hogy meg is fogják érdemelni az Isten szeretetét.

II.

Pedig hát hiába történt a nagy erős fogadás, vagy legalább későn. Nem kellett volna beköszöntőül olyan nagyot enniök és inniök; mert a világ azt nem veszi ám tekintetbe, hogy mennyire van Patakhhoz Miskolc. Próbálja meg valaki étlen és gyalog menni Miskolctól Patakig, nem fog-e ő is hasonló nagyot enni és inni, mint a mi ifjaink; kik rendes állapotukban csak annyival be tudták érni, mint más emberfia; feltéve, ha más emberfia is fiatal, erős és egészséges.

Hanem most már mind hiába. Megvolt a veszett név, s a kire ezt egyszer rákötik, az agyon van ütve. Mendikánsok az ő róluk szóló regéken vásárolják a túrót, instructorok, rektorok, és legatusok ő róluk kovácsolt adomákkal tüntetik ki világbatermettségüket a

pátrónusok és kisasszonyok előtt. Van ott valami Tipiómen, és valami Tifagómen, a ki ennyit meg annyit iszik. S a kik görögül nem értettek, azoknak a kedvéért megmagyarázták, hogy «Tifagómen» csak annyi, mintha azt mondaná az ember magyarul, hogy «Edő»; Tipiómen pedig csak olyanforma felsóhajtás, mint mikor valakiről azt mondjuk: «hej de nagyon bibo ő kegyelme!»

Lett azután, hogy a pataki urak vacsorára hívták, — pincés gazdák hegyre invitálták, — pátrónusok legatiora specificálták őket; csakhogy megismerhessék a sok vármegyére szóló gyuhát és gégét.

A két ifjúnak volt annyi világszerént való esze, hogy belátta, milyen haszon háromlik abból reájok, ha azon tehetségüket kifejtik, — a melyről méltatlanul hírbe keveredtek. — Alkalom nem hiányzott, mert akkor Patakon és vidékén minden deáknak ezer atyja volt, az ezer jó birtoku úrban, kik örültek, ha a mult évi termés nyakukon nem vezett, — sem pedig potom áron nem kellett elvesztegetniök.

Ki is képezte magát a két ifjú úgy, hogy Tifagómen időmultával épen úgy megfelelt egy tekintélyes testű sült pulykának, — mint erényesebb bátyja egy három — négy pintes kulacsnak. Az ifjúság egyrésze pedig iparkodott utánuk mint egy eszmekép után. Milyen szép az, a ki olyan jó evő, és nagy ivő!

A professor urak csóválták fejeiket. Kár volt senior szavára nem hallgatni, és ezt a két sáskát el nem küldeni Debrecenbe, Veresegyházi Tamás püspök uram nyakára; majd zúgolodnék most az öreg. — Csak már beléjük lehetne kötni, de mindkettő értelmes ember, és tűz az eszük.

Míg a professor urak ekként siránkoznak a collegiumi jámbor erkölcsök megromlott állapotán: történt, hogy Erdélyből sáskák híre érkezett; Mármarosból pedig tatárról szólt a hír; ez a két pestis pedig egy harmadikkal szokott jární, az éhséggel tudniillik.

Kezdetek elmaradni az instructoriák, a névnapok, a patronusi ebédek; és az ifjúságnak nagyon szűken kellett kimérni az ebédre valót, ha azt akarta, hogy más napra is jusson.

Nem sokára elkövetkezett az az idő is, midőn megnyíltak az iskola takarékmagtárai. Mivel hogy a professorok meg a pátrónus urak úgy gondolkodtak, hogy József patriarcha nem csupán a Faraoh számára álmodta meg a hét szűk esztendőt; és hogy ezt az álmodat nem mulattatására; hanem épületére a jövődöbeli nemzedéknek — irta meg Mózes: juttattak hát ők is a bőv esztendők feleslegéből a szűk esztendőkre is. — Így aztán nem kellett félnie a pataki deák-

nak, hogy éhség idején félben kell hagynia a tanulását; mert mindennapra megvolt a maga két drb. kenyere, melytől nem halt meg éhen; és több hasznát vette, mint a mi úrfiaink a sok drága stipendiumnak, melyet bizony, a nagyobb rész kencsefencsére költ, — nagy multságára édes atyám uramnak, és a divatnevelés nagy meglepésére. — Non his juvenus orta parentibus.

Azonban valamint Patak a régi időkben kiszorulván ősi helyéről, idestova bujdosott, — most Váradon, majd Debrecenben ütvén fel sátorát: azonképen seregeltek most a két ország minden intézetéből a deák ifjak a kenyérosztogató Patakra.

Nagyon eszményi alakokat rajzoluánk, ha azt mondanánk hogy, a pataki ifjúság örült a hullámzó hadaknak. — Megáldották őket egy kicsit, a miért idejönnek kenyeret fogyasztani, — hanem aztán szent volt a békesség, gunyhó, ágy, ruha, könyv és kenyér meg lőn osztva a jövevényekkel. — Minden szobának volt egy-két vendége, csak Tipiómenék maradtak a nélkül.

Ki is menne ahhoz a két Saturnushoz?

Jó lesz őket elküldeni a sáskák ellen, — véle a másik: majd kipusztítja ez a két ember úgy, hogy hírmondó sem marad belőle Egyiptom földére.

Legjobb lesz — találta ki a harmadik — odaadni őket túsul a tatároknak. Legalább mindent felemésztenek.

Nem kell pedig gondolni, mintha a deák adósa maradna egymásnak. Tifagómen győzte szóval; s mikor abból kifogyott, ott volt a bátyja Tipiómen, és az ő izmos két karja. — Ha egyszer összekeveröztek, kivitte a hátán az egész klassist, mint a boszorkánypille a belesimpajkozott méheket.

Hanem a deák — ha még annyiszor megütögetik, sem fárad bele a csintalanságba. Nem mertek ugyan kétszer kikötni Tipiómenel, — hanem felvették magukat a collegium padlására, s onnan kiabáltak egyet mást a két testvérré. S midőn elégtételt venni rohant volna Tipiómen, kőzáporral fogadták. — Sokszor feje, karja, arca olyan volt az ütésektől, mintha ragya verte volna meg, — de olyan ragya, mely az Asteroth Karnaimbau divatozhatott valaha.

Mennél erélyesebben tiltakozott, — mennél durvábban torolt, annál inkább rajtok maradt a veszett név; — Hírók bőven eljutott a professor urak fülébe is — kik az által mutatták ki hidegségüket, hogy míg egyéb jó erkölcsű és igyekezetű ifjakat gyakorizben asztalukhoz méltóztattak, addig a két rosszhírű frátert elmellőzték.

Utoljára leckéken sem szólították őket.

Ez volt a legkeservesebb. Gúnyoltatni? — mondogaták egymás közt, — hiszen jó; ha egyszer nem, máskor megkapja a magáét, a ki bánt. De a professoroctól mellőztetni; — csak legalább már bántanának azok is!

— Bizony nagyon rossz embereknek kell lennünk! mit gondolsz? kérdé bátyját Tifagómen.

— Rosszak? hiszen nem vagyunk garázdák, erkölcstelenek, sőt inkább iparkodók. Mi hát bennünk a rossz? Rossz a természet, hogy nyavalyás testszerkezet helyett ép gyomorral és fogakkal vert meg. És rosszak az emberek, kik maguk multságára meglehetősen alávaló szerepre szorítottak. — És rosszak ezek a sihederek, kik csak a szegényre mernek nyelvet öltetni. — Készülj! dörgé azután — még ma itt hagyjuk ezt a sáros Patakot. Megyünk!

— Hová? kérdé megszeppenve a szelídebb öcs.

— El a világba! Debrecenbe vagy, Enyedre.

— Azt hiszed békén mehetünk a tatároctól?

— Megverem őket, mint ezeket a nyáladékokat itt ni. — Rakásra ölöm valamennyit, ha utamba áll. És megforgatta nagy erős fütykösét, melyre valami kegyes mondás vala kivarrva Horatiusból.

Tifagómen elhitte, hogy a tatárok csakugyan nem kerülük ki a végveszedelmet.

— No jó! ha a tatárokat mind leöldöstük is, de az éhség miatt csakugyan el kell vesznünk.

— Van pap minden faluban.

— S ha annak sem lesz mit ennie?

— Van zsidó! kiáltott dühösen Tipiómen, és fütykösével olyat vágott az asztalra, hogy ott helyben összerogyott, — a milyen erős lábón szoktak állani az ilyen deák asztalok.

Megörültél-e? kiáltott iszonyodva Tifagómen — mit akarsz a zsidóval.

Tipiómen elfehéredett, és igen megjuhászodva monda:

Igazságod van öcsém! deákokat megverek, ha bánt — akár százat; de embert nem bántok azért, hogy jól lakjam. — Elmegyünk étlen, szomjan. Táplálkozunk földi mogyoróval meg gombával, mint a régi kegyes remeték. Beállunk Pythagoras tanítványainak. — Megeszem én öcsém a gólyafiakat is, meg a tuskés borzot. Elfogom a süldő nyulat is. Sőt békát is láttam már, hogyan fogják a labancok maradékai a Bodrogon.

— No akkor szép tanítványa akadt benned Pythagorasnak, —

felelt öcsce fél undort s fél tréfával. És ha Debrecenben nem fogadnak be, mint nem fogadják be Patakon az ezután jövőket?

— Megyünk Enyedre.

— Messze van; ott is felemésztett már a sáska mindent; mit eszünk addig?

— Hát sáskát — találta ki Tipiómen; talán csak nem derogál Takács János uramnak sáskát enni? és a János szót kissé megnyomta, miközben össze kötözte batyuját és vidáman folytatta:

— Elmegyünk öcsém, ember lesz mibelőlünk ott is. A nevünket eltitkoljuk és minden ember Takács Jánosnak és Pálnak hív bennünket, nem úgy, mint ezek a pataki suhancok — kik bár visszaszóhajtanának bennünket, mikor legjobban lesz dolguk.

Ezzel a kegyes kívánsággal hagyta el a két ifjú az iskola falait; batyujokat hátukra fűzve léptek ki a curiából, senkinek sem jutott eszébe megkérdeni tőlük, hová mennek.

Tipiómen törtetett elől s bucsúzásúl jót húzott az ismerős házak kapujára. Itt ott egy-egy komondor dugta ki nagy kerregve a kapu alatt orrát. Az is megkapta a bucsúemléket valamennyi.

Ne! vidd üdvözetemet gazdádnak! — mondogatta keserű kacajjal. Bár sohasem ismertem volna.

Az ifjabb testvér gyakran elköhentette magát, a mi nálunk, vakmerőbb embereknél annyit tesz, hogy szeretnénk valamit mondani, ha attól nem tartanánk — hogy leharapják az orrunkat.

A város végén kétfelé válik az út; itt megállapodtak.

— No hát merre tartsunk fráter? Itt még csak hármas út sincs, hogy a középsőt választhatnók.

Tifagómen most köhentett egyet igen nagyot és bátrat. Kímondja a mit gondolt, ha kerékben töreti is a bátyja.

— Hé! . . . izé! . . . — Akkor elakadt.

Tipiómen félvállról visszatekintett.

— Öcsce! tán Pataktól akarsz bucsúzni, hogy olyan elegiacus tonusból kezded? hagyd el, nem érdemes rá.

A fiatal ember átölelte bátyját.

— Édes Janim, ne váljunk mi el!

— Megbolondúltál? nincs kedved velem jöni?

— Megyek, a hová mégy; de ne váljunk el. Itt nagyot nyelt, hanem aztán megkeményítette magát és bátran kivágta, hogy a könyei potyogtak bele: — Ne váljunk el Pataktól édes Janim!

— No bizony, ha Patak nem sír utánam, én sem sírok ám Patak után. — Hát kitől esik nehezen elválnod?

— Hát a fiúktól.

— A kik gúnyoltak?

— Igen.

— A kik kővel dobáltak?

— Igen.

— A kik veszett nevünket költötték?

— Igen.

— A kik meggyilkolták jó érzésünket, a kik megöltek bennünket?

— A kik szerettek bennünket bátyám; — csak mi vagyunk rosszak, hogy gyilkossággal vádoljuk őket.

— Szerettek? — mondá elgondolkodva Tipiómen, mialatt dorongjával rajzolgatta a porondban Pythagoras theoremáját — szerettek, az igaz; hanem jobban is szerethettek volna. Nagyon könnyelműek voltak; nem kellett volna szegénységünket gúnyolniok.

— Magunk adtunk rá alkalmat bátya. — Te Jani, tudod mit? Gyerünk vissza!

Tipiómen fejét rázta. Nem ő soha.

— Menjünk vissza édes bátyám. Ládd a professoroktól sem búcsúztunk el. Még azt hiszik, büntetés előtt szöktünk meg.

— Hadd higgyék.

— De ládd kenyeret osztogattak.

— Nem a magukét osztogatták.

— De ládd tanítottak, oktattak.

— Kötelességüket teljesítették.

— De szerettek, kitüntettek. Emlékszel-e mikor az öreg úr kivette kezedből a tiszta papírost, melyről heti munkádat rögtönözted. Tudod-e, hogyan törülgette a szemüvegét, mikor a görög köszöntőverset elmondta a nevenapján.

— Hát mikor te — folytatá enyhülten Tipiómen bemutáttad növénygyűjteményedet, — tudod-e mily örömmel mutatta a többi professoroknak?

Hát azt tudod-e mikor kivetted a teremből a Buksi Marcit, mivel gyökvonás közben bőregeret nyársalt az öreg úr kalpagjára?

— Igaz, de még sem ültetett asztalához, pedig volt ám tányérnyalója elég.

— Jaj bátya! hát te a hasadért haragszol. Látod? nekem mindennap küldött egy ital bort, mikor beteg voltam.

— És engem is meglátogatott, mikor csizmámból kiszakadva

betegnek tettem magamat, — és csizmát adott, mikor kikémlelte, hogy mi a bajom.

— Hahaha! — nevetett Tifagómen — hát mikor a Pizskulus Miska hideglelését panaszolta neki, emlékezel-e hogyan öltette ki vele nyelvét s midőn meggőzött róla, hogy semmi baja sincs az éhségen kívül, tudod-e micsoda receptet írt neki?

— Tudom ám, fél kenyeret, meg félfont avas szalonnát. De már búcsúzni visszamegyünk öcsém. Hanem, hogy megint ennyi ideig ne kelljen ácsorognunk, határozzuk meg, még most, hogy merre tartsunk. Jobbra-e vagy balra? Én azt tartom balra; mert elégszer próbáltam már jobbra menni, de mindig megakadtam.

— Megint keserű kezdesz lenni? Hátha se jobbra se balra nem mennék, hanem megmaradnánk szépségesen Patakon?

— Éhen halni? Holnapután már nem osztanak kenyeret. Menünk kell Patakról!

— Mint a patkánynak a sülyedő hajóból, úgy-e?

— Igen, mint a patkánynak; a patkány sem akar éhen halni. Hanem nini! most jutott valami eszembe, és ez derék, nagyon derék! Mentve vagyunk.

— Nos?

— Tehát, a mint mondám, én balra térek.

— Én pedig jobbra úgy-e? köszönöm; így nem alkuszunk. Maradunk vagy megyünk, de együtt.

— Nem öcsém. Tudod, hogy én felszabadult asztalos legény is vagyok, tehát az én tervem az, hogy elmegyek Tokajba, vagy Ujhelybe, — mert már Patakon szégyenlenék gyalulni, — ott beálllok valami műhelybe; munkám után magam is jól élek, neked is küldözhetek koronként egyetmást.

— Számból vetted ki a szót Jani, — én is ezt akartam mondani, hanem az asztalosok keresete most nyáron át nagyon szegény; nem kell láda, nyoszolya a menyasszonyoknak: nincs szükség asztalra, mert nincs mit feltenni rá; a kovácmesterség van most virágjában, ahhoz pedig én értek hatalmasan; tehát én megyek, te maradsz.

— No az szép is volna! atyánk én rám bízott, s még is én vásároljam a te jövődön a befaló kenyeret.

— De hát én a tieden?

— Inkább illik, mert te fiatalabb vagy.

De te közelebb vagy a célhoz.

— Épen azért, — én rajtam két-három havi mulasztás nem tesz változást.

— Hát menjünk mindketten, mert én nem maradok.

— Nem úgy öcsém! te fiatalabb vagy, tartoznál engedelmeskedni bátyádnak, hanem ezt nem kívánom. Csak azt határozzuk meg, hogy egyikünk maradjon. — Ha ebbe bele egyezel, — akkor határozzon a sors. — Nyilat húzzunk, vagy pénzt pörgessünk.

— Hol veszed a nyilat, vagy a pénzt?

— Tehát fussunk, vagy birkozzunk. A győztes megy, a vesztes marad.

— Ne bizzunk ilyest a nyers erőre. Amott jó egy magunkforma szegény ember; ha jól nézem, koldus, mert süvegjén a foltokat ép úgy megolvashatni, mint lovának oldalbordáit. — Állítsuk meg; a melyikünk előbb kitalálja a koldus keresztnevét, az megy kovácsnak vagy asztalosnak.

Ezalatt közeledett a koldus. Fejében egy régi süveg, melynek foltonkint meglevő préme kevélyen dicsekedett néhai asztrakán eredetével; tagjait tisztességes szabású mente fődte, de már nagyon megviselt egészséggel. A taligakerék is szerfelett fakó volt, s a szegény pára is csak gazdája iránt való könyörületből látszott húzni az igát; talán ha azt nem tekintette volna, kit hordoz, — régen elpihent volna valami gödörbe.

— Megállj héj atyafi! kiáltott öt lépésnyiről Tipiómen, — ugy-e hogy Mihály a neved?

— Nem az biz az! felelt Tifagómen, mert József a kegyelmed tisztességes neve, ugy-e atyámfia?

Ezalatt a koldus az ifjakkal szemközt megállította lovát. Levette fejéről a prémtelen süveget és engedte látni fehér homlokát, mely egészen a koponyáig tartott. Végignézte az ifjakat.

— Űm! pedig kitalálhatnák nevemet kérdés nélkül is az ifjú urak.

Az ifjak összecsapták kezeiket. — Oh én teremtőm! kit látok? kiáltottak egyszerre. Édes atyám! Édes atyám!

— Oh Izraelnek minden szekerei és lovagjai! mért nem teszitek még ezt is hozzá, szólt gúnyosan az öreg, — tehát annyi időbe kerül apánkat megismerni, mi? és kinyujtotta kezét a kocsiból.

Az ifjak odarohantak, leszedték egy pillanat alatt az öreget, nyakába borultak és sírtak; azután újra összecsókolgatták orcáját és kezeit.

— Nos hát mit kornyikáltok, midőn örülnötök kellene apátok látásán; vagy azt siratjátok, hogy koldus vagyok. — Quod defles, illud amasti? — És nem volt egy fagyos csókja fiai számára.

Tipiómen összeszorította ajkait. Ez nem az én atyám. Az én atyám nem gúnyolna ki, ha részt akarnék venni fájaldalmában.

— Eredj fiú! szólott kegyes hangon az öreg és mindkettőt megcsókolta. Míg jó állapotom volt tudtam érzékeny lenni. Most pedig — koldusbotra támaszkodva azért jajgassak, hogy titeket is elkedvetlenítsek? Sőt inkább kötelességem megmutatni, hogy koldustarisznyával is lehet az ember vidám, még az is, ki jobb állapotot nem várhat. Aztán nem is vagyok én koldus; nincs-e nekem két szép, jó, okos fiam, — kérde keményen hangsúlyozva a három epithetont. Nem vagyok-e én gazdag? Minden veszteségem ki van pótolva bennetek.

Merőn vizsgálgatta fiait, azután ismét szólt:

Nos hát a parokhiám kigyuladt — mint gyanítom, a dékány pipájától; a mi kevesem volt, ott égett; tudjátok a többit. Most itt vagyok; mindenemet magammal hordozom.

Az ifjak feledve sorsot, tervet, fogadást, asztalos és kovácsműhelyt, karra vették atyjokat s úgy mentek be a collegiumba.

Az udvaron letette az öreg úr a koldusbotot és kezdett leszedni a taligáról mindenféle cókókot s megrakta az ifjak vállait mindenféle sorsú és tartalmú cukákkal. Repültek fel a lépcsőkön, az öreg alig tudta őket kísérni a trójai őrházba.

A hír elterjedt a phalansterben: itt van a Tipiómen apja; rakkott kocsival jött, hozott mindent, lesz etetés és itatás. Tudom vége lesz egy negyed múlva mindennek.

A két ifjú lerakta terheit. Tipiómen feltámogatta az asztalt, melyet imént agyoncsapott; az öreg úr kioldozgatta a terheseket és általvetőket. Egyikben liszt fehérlett, másikban sárgult a borsó, mint megannyi mosolygó aranypénz, harmadikban kövér szalonnadarabok csepegték, mint valami híres orátor ajkai. A negyedikben tojás volt; egy egész köblös zsák pedig tele volt mindenféle színű és kemény-ségű kenyérdarabokkal.

-- Nézzétek jó fiaim! — szólt az öreg kedveskedőleg — ezeket mind nektek koldúltam.

A fiúk nem mertek szólani. Érezték, hogy mihelyt megnyitják szájukat, azonnal elpityerednek. Pedig vajmi csúnya dolog az érzékenység, egy deáki rangon álló férfiúban. Szótlanul ragadták meg a koldusbothoz szokott két kezét és kezdték csókolgatni, hogy mind a kettő nedves lett a könnyektől.

— Elmegyünk már most mindketten édes öcsém! te leszel kovács, én asztalos; dolgozunk szerényen, keresünk annyit, hogy mindhárman bőségben élünk. Oh Istenem, a mi atyánk koldús!

— Nem úgy jó fiaim! — mond az öreg — kevélység volna szégyenleni a koldúsbót, ha azt az Isten adta kezembe. Tűröm a nyomort keresztyéni alázatossággal, sőt, a mint láttátok, vidám lélekkel. Hisz nincs nekem rossz dolgom, csak ti jók legyetek. Imé annyi mindenfélét hoztam, hogy okos gazdálkodás mellett három hónapig megérhetitek vele; azután vacatiótok lévén, ám menjetek műhelybe; két hónap alatt kereshettek annyit, hogy innepi keresményetekkel összetéve, lesz rajta mit ennetek a jövő nyárig. Akkor megint megjövök s ismét hozok három hónapra valót. Három évig így fog tartani; akkorra pályát végezték és az én kezemből is kivethetitek a koldúsbót.

Az ifjak hallani sem akartak az öreg úr terveiről, hanem készültek asztaloslegénynek és kovácslegénynek. De az öreg úr szigorú arcot öltött, szemöldeit összeráncolta, felegyenesedett.

Megszűnt koldús lenni, ismét a régi erélyes lelkézt, a kemény apát szemlélték benne a fiúk. Szótlanul mutatott a két üres székre.

— Úgy lesz, a mint én akarom.

Az ifjak elértették a parancsot. Leültek.

— Úgy édes fiaim. Onnan fel ne keljetek napnyugotig. Jobb az engedelmesség az áldozatnál. Már most áldjon meg benneteket az Isten.

Azután kezét nyújtotta nekik, mit azok megcsókoltak. Ő is megcsókolta mindkettőt és lement az udvarra.

III.

A két ifjú az ablakhoz akart sietni. Már emelkedtek a székről, hanem eszükbe jutott a parancs, tehát ülve maradtak. Csak Jani nyújtotta magasra nyakát, hogy leláthasson az udvarra. Látta is, miként foglalkozik apja a gyepelővel — leste, ha feltekint-e? de biz az felült a taligára s kihajtatott.

— Mit csinálunk most? — kérdék egymástól a fogoly ifjak.

— Mit? hát jóllakunk; főzünk morzsás tésztát, nézd mennyi kenyérdarabot hagyott itt az öreg. Egy egész zsákkal.

Jó lesz biz az! főzünk morzsás tésztát. Hanem te Pali, ha ez nem volna, mit ennénk most?

— Hát semmit.

— S mit gondolsz, meddig győznénk az éhséget ezzel az edellel.

— Én megtudnék lenni holnap estig.

— No hát kedves öcsém, legyünk meg semmivel holnap estig.

Gondoljuk meg, hogy atyánk hány kilincset fogott meg addig, — míg egy darab száraz kenyeret kapott.

— Igazad van! és hányat fog meg addig, míg egy darabot ismét kapni fog. Valóban szégyen volna töltözködnünk abból, a mit atyánk koldúl. — Ne együnk holnap estig.

Azzal a két ifjú kiment a Bodrogra, — és ott megvacsorált, jó könnyű esteli szellőt, haza jött és lefeküdt.

Még egyszer megkisértették magukat; jó volna tán harapni valamit, hanem nem merték egymásnak mondani. Hátha kicsúfol a másik.

Mikor éhes az ember, könnyen veszi az éhséget, jól alszik, ha tudja, hogy úgy is hiába kívánja azt, a mi nincs. De mikor tele a láda, és nem szabad enni, ez keserves.

Nem szabad? de hát ki tiltja? fűzték tovább gondolataikat. — Én magam tiltom meg magamnak. — Miért? Mert azt tartom helyesnek és igazságosnak. — Ha ezt a magam által felállított tilalmat átlépném, igazságtalan volnék.

Ez volt az első győzelem, melyet magukon nyertek az ifjaink. — És ennek érzetével oly könnyű volt, álmuk, oly szép a másnap reggele, — és oly vidám a lélek, minőnek azelőtt sohasem érezték.

Délben elmentek a kenyérosztásra; utolsó kenyérosztás volt ez Patakon; azontúl a jó Isten viseli gondjukat, — mert már a profeszorok kifogytak.

Az utószor osztott adagok legnagyobbak voltak. Lakjék jól utoljára mindenki. — Ők is kapták a magukét, és Tifagómen le is tört belőle egy darabot, hogy megegye, de bátyja megfogta kezét:

— Fráter! hát ember teszi a fogadást: agg eb ki, megállja?

— Hisz ez nem a ládából való, bátya!

— Szégyeld magad! atyánk még ma nem evett, s te töltözköddöl. — A te ládád tele van, — míg itt hány van, ki nem tudja, mit eszik holnap.

Az öcs egy kicsit gondolkodott, mialatt a letört darabot illesztette, a nagyobbhoz, azután odaadta a szomszédjának.

Ne Pizskulus Miska! tedd el, jó lesz holnapra.

Tipiómen ugyan ezt tette; s míg a szegény fiú zsebkendőjébe rakva a nagybecsű kincset, örömmel vágatott a huta felé, addig a két ifjú szép csendesen visszaballagott Trójájába.

Az elkövetett jó cselekedet után egyik sem érezte magát éhesnek. Ellenkezőleg oly vidámak voltak, mintha ünnepi ebéd mellől keltek volna fel.

Jó kedvvel vették fel könyveiket, tanulgattak s a délutáni leckén oly piros arccal és ragyogó szemmel feleltek, hogy a professor nem győzött tűnődni rajta, hol jutottak ezek ahhoz a jó ebédhez.

Mikor közelgett az alkonyat, szintúgy sajnálták, hogy vége van kísértetésüknek. Bárcsak le ne menne még a nap; hadd kísértենék meg: meddig tudjuk kibírni?

Hanem a nap lement, és az eledeltár megnyilott.

— No most bátya annyit főzzünk ám, hogy két napig beérjük vele!

S a mint kiszedett egy halom lisztet, újra elgondolkodott Tifagómen.

— Bátya! mondá azután — ha így bánunk az eleséggel, egy hét múlva megint azt kérjük egymástól: Mit együnk? — Mit gondolsz, nem jobb volna kimérni a napi eledelt?

— Hogy és miként öcsém uram?

— Még ebből az évből hetvenöt nap van hátra. — Ott van a font az iskolagazdánál, osszszuk el eleségünket hetvenöt részre.

— A hetvenöt napból ki kell venni tizennégyet, a pünkösti ünnepekre, mikor legátióba megyünk.

No jó, hát osszszuk hatvanra, hanem akkor a Pizskulus Miskának is juttassunk naponként; lásd jó gyerek, aztán igen szegény.

— Igazságod van, nagyon szegény szegény, hagyá helyben gazdagsága önérzetében tündöklő arccal Tipiómen. — Juttassunk neki is. — Osszszuk hát.

Elhozták a mértéket, elosztották az élelmi szereket; majd három font jutott kettőjöknek egy napra. Hercegi koszt. Még a Pizskulus Miska is grófi módon él mellettünk.

— No már most főzz öcsém, te jól értesz hozzá; én meg elhívom vacsorára Pizskulus Miskát, meg a fekete Szabót, meg . . .

— Meg a Pityét is hídd el, aztán meg a Poldit, — aztán meg majd el is felejtjük, Aeneas urambátyámat szegényt, — most is az ő gunyhójában lakunk.

— No meg a kontrát is, — ugy is galileus, — aztán meg a seniort, — sok jót tett velünk.

Hohó bátya, zabban vannak a lovak; így nem futyja ki hatvan napra. Ne hívjunk el senkit, — legfeljebb a Pizskulus Miskát, meg Aeneas urambátyámat.

Szinte megnyugodtak már az utóbbi határozatban, hanem Tipiómennek újra eszébe jutott valami.

— Te Pali! ha mi a lisztet tékozzoljuk, akkor a kenyér ránk

szárad. — Ne főzzünk mi ma tésztát, hanem a kenyereket fogyasz-
szuk, míg tart benne.

Helyesen mondd! szólta az öcs, — ne együnk tésztát: és ki-
választván a három fontra való kenyérrészletet — állott valami ti-
zenkét darabból — a többi csukmist visszarakta a ládába. Hanem
a Pizkulus Miskát elhívjuk rá.

— Meg Aeneas urambátyámat; — fejezte be Jani, és ment
vendégeket invitálni vacsorára.

IV.

Mindenki átlátja, hogy ifjaink megtalálták a helyes utat. — Az
ifjúsággal általában, — a deákkal pedig különösen közös természe-
tet, a barátságos jó indulatot nem vetkezték le, — de mindamelltt
tudtak uralkodni magukon.

A mit egyszer kiszabtak maguknak, azt megtartották. — És
az a gondolat, hogy tud az ember magának parancsolni, — emel
bennünket magunk előtt, — s megszerzi észrevétlenül a mások tisz-
teletét is.

A két ifjú szigorú életmódjáról alig tudott valaki valamit. —
Sohasem dicsekedtek azzal, hogy ilyen éhesek, olyan szomjasok,
ennyit birnának enni, — annyit inni; nem kívánták magukat nagy
evőknek és híres ivóknak tartani; teljesítették kötelességeiket, s a
legédesebb barátkozás közben is eszükön tartotta őket az a jelszó,
mit görög nyelven ajtajukra írtak: Tűrj és nélkülözz.

Kezdték őket saját nevükön Takács Jánosnak és Takács Pál-
nak szólítani. — Világos megismertető jele annak, ha a collegiumi
ifjúság valakit tisztel. A professorok kezdték őket gyakrabban szó-
lítani, s egy és más magán megbízásokkal felruházni, mely mindig
nagy megtiszteltetés a professoroktól.

Egyszer csak azt vették észre, hogy senki sem tartja különösnek
azt, hogy ők Trójában, — a kitűnő tanulók főhadi szállásán laknak.

Atyjok, az öreg koldus minden tavasz végén meglátogatta őket
egyszer, rakott taligával. Az első látogatás alkalmával újra könyö-
rögtek az öregnek, maradjon náluk; lakozzanak együtt a Trójában,
van ő nekik anynyijok, hogy nem kell kodulnia. Hanem az öreg
állott a szándékának, elment és vissza sem jött másik tavasz végeig.

Már ekkor fiait igen tisztességes öltözetben találta. Egyik a
nagy thékából bujt elő hosszúszerű pipával, — a mi a deákban jó
mód és higgadság jele, — látszik, hogy tart magára valamit. A

másikat a rektorprofessortól kellett haza hivatni. Kertet vagy mit rendezett. A legnagyobb kitüntetés a deákra nézve.

Az öreg is meglátszott a jobb mód. Jó puha kenyereket hozott Miskolcra, — a liszt is szép egyforma volt — mintha egy malomban őrlték volna; a szalonna nagy tábla, még ezüst pénzei is voltak. Jól jövedelmezhet a koldulás.

De már most egy tapodtat sem megy ám édes atyám! erősködött Jani. Itt lakik velünk. A pátronusok minden nap ide küldik az ebédet meg a vacsorát. Sokszor még bort is. Hárman is élnek mellettünk. Jövőre kitudja még mik is lehetünk. Megtesszük kegyelmedet is pípázó deáknak.

Az öreg mosolygott, megcsókolta fiait, és újra tovább ment.

Ez pedig azon a tavaszon történt, a mikor már a néhai Tipiómen és Tifagómen viselték a leghosszabb pipaszárat Patakon. Mivel hogy annál érdemesebb a deák, minél hosszabb a pipaszára.

Kilátszottak már az egész ifjúságból, mint hajdan Saul és Szent László a nép közül. Előttük volt a thrónus, a seniorság és a nádorság, azaz, az iskolagazdaság. Mindkettő nagyon fényes és jövedelmező hivatal volt Patakon. Ötezer forintot is buktak rajta.

Ki legyen a senior, ki legyen az iskolagazda? ez a kérdés foglalkoztatta egész nyáron át az ifjúságot; mivel hogy nálunk nem tolhattak minden népszerűtlen embert a fiatalság nyakára, hanem a professorátus káandidált, az ifjúság pedig választott. Mert kemény nyakú nép.

Rendesen nagy viaskodások támadtak ezen. Patrióta, filiszteus, galileus — egyszóval minden nemzet a maga kebeléből valót óhajtott volna ott ragyogni. Többnyire ezek is fénylettek ott. Hagoim, vagy pláne plebs vajmi ritkán emelkedhetett odáig. Hogy pedig mindkét polcon egy nemzetből való emberek kevélykedhettek volna, — tudtomra legalább sohasem történt ezen idők előtt.

Most azonban egy lélekkel megegyeztek a vélemények Tipiómenben és Tifagómenben. Csupán a felett oszlottak meg, hogy melyik legyen a senior, melyik az iskolai gazda.

A professorok igazították el a dolgot, János az öregebb, méltán megilleti a senior név. Pálnak, mit ifjabbnak jobban kezére áll a gazdálkodás, legyen ő az iskolagazda.

Ez ellen nem volt semmi kifogás. Az ifjúság megéljenezte választottait. Azután az egész sereg lement az iskola udvarára, ott asz-

talokat rögtönöztek, és az új iskolagazda emberségéből ettek egyet-mást, — és ittak bort, — annyit a mennyi éppen elég volt arra nézve, hogy vidáman oszoljanak haza a szünnapokra.

Javában tréfálkoztak, daloltak már az ifjak; egyik másik, ki nem szokott, vagy nem tudott a borral élni, kissé jakundus állapotban volt is már, — szívét tárta ki, sírt, — vagy hálálkodott a felügyelet végett jelen volt professoroknak.

Ekkor egy kocsi robogott be az udvarra, két jó ló által vonatva. Az ünnepély tárgyai egyszerre felismerték atyjokat; oda rohantak a kocsihoz, és ölükből vették le az öregot és vitték saját asztalukig.

Az öreg igen jó színben és tisztességes öltözetben volt; a mit a fiúk észre sem vettek örömeikben.

No már most csakugyan nem megy ám kegyelmed, hanem itt marad velünk.

— Nem maradok biz én, lélek az anyátok! szólt jó kedvvel az öreg, — mi közben a professorokkal csókolódott össze; csak nem akartok megint deáknak fogni be. Eleget bujdosom Pósa házával.

A fiúk mosolyogtak a konok öregben. — De csak nem akar tovább is koldúlni? ha végezzük tisztességünket, egyikünk rektóriára megy, s annál él kegyelmed, míg a másik megjön az akademiáról.

— Nem élősködöm biz én senki nyakán sem; pörölt tovább — nem bánom én ha Basileában telepedtek is meg! — és meg is pecsételte állítását egy pohár ó borral, hogy még a bajuszára is jutott egy pár csöpp. — Az apám sem volt nekem koldús, — a fia sem koldúlt még, — ha csak ezután nem!

— Úgy ám fiaim! a mint észrevette a gyermek kérdőleg ráfüggesztett szemeiből, hogy nem tudnak kiokosodni. — Nincs s nem is volt nekem ennyi bajom sem a világon; Ekklesiámmal is szép békességben éltem és élek.

— Tehát?

— Tehát várjatok sorára: mikor tisztelt barátom a rektor professor tudósított róla, hogy ti milyen híres evőknek és ivóknak akarjátok magatokat képezni: feltettem magamban, hogy megleckézlek benneteket. El is készítettem a nádpálcámat, hogy azzal derekallak meg, hanem eszembe jutott a deák példabeszéd: ne ösztökéld az állatot, míg vezetni tudod; azután megismertem az erkölcsötöket, kivált a tiedet Jani — és megsímogatta a fiút, — hogy az ablakon is készek lesztek kiugrani, ha megmakrancosodtok: jobbnak láttam koldúsruhát öltetni fel és a tállyai roktor talyigáján látni el hozzátok, — míg lovaim ugyanannál pihentek.

— Hát a száraz kenyérdarabok? kérdezte Pál úr.

— A tályai iskolában szedegettem össze, a mint az iskolás gyermekek elhányták. — Jó volt-e?

— De jó ám! bizonyították a fiúk.

No lássátok fiaim, milyen kevés költséggel tanítottalak ki benneteket. — Megóvtalak benneteket a kegyetlen fenevadak — a szenvedélyek körmeitől. Azonkívül emberré tettelek, mert megtanultatok tűrni és nélkülözni. Azután hozzá tevél:

«Qui cupit optatam cursu contingere metam:

«Multa tulit, fecitque puer, sudavit et alsit,

«Abstiniit vino et venere»

mit János a gyöngébbek kedvéért rögtön le is fordított ilyenformán:

«Óhajtott célját — futván ha ki vágyik elérni:

«Túr, tesz is, izzadoz is s fázlódik gyermeki fővel,

«Bor- s bujaságtól fut.

Így nevelte a sanyarúság a két erős természetű ifjút derék férfivá. — Mindkettőből derék pap vált; Jánosról azt írja a krónikás:

«Templomjokat a *-i püspök erővel elvette; akkori prédikátorjok Takács János azt híven oltalmazta; a kulcsot oda nem adta. Lajtorján mentek be az ablakon az ellenkezők; azt is a prédikátor, hogy rántsák el alóluk, kiáltotta; azután hivatala esvén is neki, ekklesiáját el nem hagyta; az 1740-től való villongásokat írásba tette. — Ez a Takács János akkoribau nevezetes ember volt, és most is méltó az emlékezetre, mert sem a külsők vexájával, sem a hallgatók hidegségével nem gondolván, nem akarta kenyérért követni a Krisztust, seniorját is meg merte inteni levél által» — — stb.

BAKSAY SÁNDOR.

Könyörgés.

*Istenem, adj erőt türelemességre,
Szívembe malasztot tiszta könyörgésre.
Zokogva könyörgök, szemed reám fordítsd,
Hogy tisztuljon lelkem, Lelkeddel erősítsd.*

*Kárhozat rút szennyét mosd le én szívemről,
Bűnöm nagy fájdalmát vedd el én fejemről.
Óh nyújtsd kegyelmedet drága halálodért,
Segíts meg Krisztusom öt mély sebeidért.*

*A kit belém adtál, tartsd meg én lelkemet,
Pokolnak törébe ne engedj engemet.
Értem is ontatott keresztfán szent véred,
Kedvet lel előtted a szegény kis féreg.*

*Igaz vagy Istenem és igen irgalmas,
Mind mennyen, mind földön egyedül hatalmas.
Beteg az én szívem, gyógyítsd meg jó Uram,
Szánd meg gyermekedet s ne hagyj kárhozatban.*

*Segítség, oltalom nincsen te kívüled,
Ne bocsásd üressen én könyörgésemet.
Im bűn tömlőcéből te hozzád kiáltok,
Aldj meg kegyelmedből, ne fogjon az átok.*

(Thaly K. gyűjteményéből).

Petröczy Kata Szidónia.

A hiszekegyről.

Még most is, derék huszonhárom esztendő múltán is, elevenen, tisztán látom és érzem azt a pillanatot, a mikor az egyszerű falusi templomban, az Úr oltára előtt keresztyén hitemről bizonytságot tettem. A formátlan meszelt falú épület a menyország ragyogó pitvarává dicsőült akkor; a figyelő gyülekezet, mely szemeit reánk szegezte, előttünk igazán a szentek gyülekezete volt; a jóságos arcú, tekintetével is feddeni és felemelni tudó lelkipásztor pedig magának az Üdvözítőnek követje, a kinek kezében áldás és béke, lelkében szeretet. Ő maga is érezte, hogy nem földi foglalkozása van. A Mestertől bocsáttatott ki minden népek tanítására, keresztelésére. Mi voltunk első zsenge nyája, a melyet lelke egész világosságával és melegével vezérelt az Úrnak enyhületes akla felé. A gyülekezetnek is várton-várt ünnepnapja volt ez a nap. Esztendőkön által, míg sínylődő öreg papunk ágyban küzködött a fájdalmak nyilaival a melyek bele töredezték testébe, majdnem tisztára ige nélkül maradtunk. Csupán odahaza, énekes-, imádságos könyveikből, meg bibliáikból táplálkoztak a lívek. Akkor volt az első konfirmáció nálunk hosszú idő óta. A kikkel együtt álltunk ott az Úr oltára körül, valamennyien maig emlegetjük, hogy mi voltunk az új lelkipásztor első hitvalló növendékei. Nekem jutott a szerep, kitüntetésül vagy talán inkább biztatásul, hogy a kis csapat nevében az apostoli hitvallást elmondjam. Mondtam komolyan, lassan, megfontolva, a hogy az alkalomhoz és a szavakhoz illett. Éreztem, hogy nem közönséges mondatok szállnak el ajkamról; megnyugtató hit, fölemelő ígéret, életnek és igazságnak beszéde van azokban.

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában . . . Hiszek a Jézus Krisztusban . . . Hiszek a Szentlélekben . . . hiszem bűneink bocsánatát . . . hiszem az örök életet. Mind megannyi nehéz, tartalmas ige. Egész multunkat és jövőnket magában foglalja s a mennynek ajtaját fel pattantja előttünk. Oly szép, rövid s megható hitvallás ez, hogy hozzá fogható évszázadok hosszú sora óta nem termett. Tudós elmék nem tudtak ebben versenyezni az egyszerű emberek

őszinte gyermekes hitével. Augustinus, a régi nagy tekintélyű egyházi atya azt írja róla egy helyütt, hogy az egyszerűség és fenség csodálatos módon egyesül a Hiszekegyben; egyszerű, ha szavait, mondatait nézzük és fenséges, ha a bennök foglalt arany igazságokat latolgatjuk. Egy német tudós és költő, Lessing, elragadtatásában azt mondotta a Hiszekegyről, hogy az egész oly remek, hogy csak maga Krisztus urunk szerezhette. Ez ugyan nem való, mert az evangéliumokban sehol sincs róla szó, de tartalma szigorúan az írásból fakad.

A Hiszekegy kétségtelenül az ős keresztyén világ terméke. Az egyházi hagyomány épen tiszteletre méltó régiségéért s tökéletes voltáért tartotta apostoli eredetűnek. Századokon át hitték, hogy az apostolok amaz emlékezetes első pünkösdi ünnepen szerkesztették, a mikor az erőnek és igazságnak lelke kitöltetett reájuk. Azonban ez a hiedelem nem valószínű. Ellene mond mindennek előtt az, hogy az Új szövetség sehol nem említi, nem említi az a gyönyörű szakasz sem, az Apostolok Cselekedeteinek könyvében, mely a pünkösdi csodát, Péter nagy hatású beszédét elbeszéli. Pál apostol, a ki kelet-nyugatot összebarangolta az evangélium hirdetése közben s annyit írt, egy árva levelében sem tud erről a hitvallásról semmit. Pedig elgondolhatjuk, hogy Pál ezt a szép hitvallást bele szötte volna az ingadozó keresztyén gyülekezetekhez írott leveleibe, hogy hitőket erősítse, ha egyáltalában tudott volna róla. Az is különös, hogy a Hiszekegyet épen keleten, az ígélet földjén, a hol Jézus élt és tanított, a hol az apostolok legnagyobb része működött és meghalt, századok hosszú során át nem ismerték, sőt ma sem használják. A mai Olasz- és Franciaországban meg Éjszak-Afrikában bukkant fel a homályból a harmadik század vége felé, Krisztus után mintegy 300 esztendővel s az óta lassan, de biztosan hódította meg a nyugati keresztyén népeket. Ebben a hitvallásban a róm. katolikus hívő megegyezik a protestáns keresztyénnel. Luther úgy tekintette a hiszekegyet, mint az összes keresztyén hitvallások első kútfejét.

De ha nem származik is egyenest az apostoloktól, azért értéke, tekintélye a mi szemünkben nem csökken. Luther szerint nem azt

kell nézni, ki írta, hanem azt, hogy mi van benne? Az a főkérdés, vajjon a Jézus Krisztust prédikálja-e vagy nem? Ha azt prédikálja, becses drága nekünk, akármilyen utolsó falucskában, akármilyen jelentéktelen ember ajkán született. Mert nem a test és vér jelentette ki azt, hanem a mennyei Atyánk. Ha pedig nem a Krisztust prédikálja, értéktelen lim-lom, bár híres-neves apostolok írták volna is. Szóval nem a szerző, hanem a tartalom a fontos. Az kétségtelen, hogy már nagyon régi időben megvolt, noha teljes szövege, ahogy mi ismerjük, jó késői származék. Az első keresztyén gyülekezetek ugyanis csak felüötteteket kereszteltek, a kik megtudták érteni Krisztus tanítását. A keresztelést többnyire fehér vasárnapon végezték az egész gyülekezet színe előtt s előbb alaposan oktatták a növendékeket a keresztyén tudományban. Aki megértette az életnek e színigazságait, aki igazán és rendületlenül hitt az Úrban, keresztyénhez méltó tiszta életet élt, azt felvették a gyülekezet tagjai közé. A növendékek hófehér ruhában jelentek meg a szent alkalomra (innen ered a fehér vasárnap név) s vallást tettek hitükről. Ezután részesültek az isteni kegyelem zálogául szolgáló keresztség szentségében. Ez a kis rövid hitvallás volt a Hiszekegy magva. Eleinte csak pár mondatból állt, de utóbb mindig bővítették, a hogy a szükség kívánta. Az első századokban ugyanis sokat küzdött a keresztyén egyház a «juhruhában járó» hamis prófétákkal, a kik az evangyéliomot a maguk céljai szerint magyarázgatták. Föltétlenül bizonyosra vehetjük azt, hogy a Krisztusról szóló rész nevezetesen megfeszítésének, feltámadásának, mennybemenetelének hitét tartalmazó pár szó már a legrégebb időben megvolt. Ez a pont volt az, mely a keresztyéneket a pogányoktól és zsidóktól egyiránt megkülönböztette. Ez a hit volt az, a miben a pogány és zsidó bölcsek egyiránt megbotránkoztak s a miért vallóit eszelősöknek és örülteknek tartották. Krisztus igaz követői pedig épen ezt a hitet kívánták meg a legszigorúbban, részint mert a megfeszített s feltámadott Krisztusban való szilárd hit volt az ő tántoríthatatlan erejük, részint mert ezért szenvedtek gúnyt, szitkot, üldözést. Ezt tekintették hűségük legerősebb s legbiztosabb próbakövének. Az első keresztyének életében az volt a

legfontosabb kérdés: «Hiszel-e az Úr Jézus Krisztusban?» Mert az Istenben hittek a zsidók is, habár nem képzelték, nem tudták szerető atyának, mint a názáreti Jézus követői.

Ma a Hiszekegy általános tiszteletben részesül. Ott van a keresztségnél, a hol a szóra lehetetlen kiseded nevében a keresztszülők ajka rebegi el. Ott van a konfirmációnál, a mikor a gyermekben csírázó hit tudatossá érett s annak ez a legméltóbb kifejezése. Németországban, a reformáció szülőföldjén s nálunk is sok egyházban az istentiszteletnek ép olyan elengedhetetlen része, mint p. o. a Mi-Atyánk. Egyházi költőink szép énekeket írtak róla, szintúgy, mint az úri imádságról. Közöttük is kiválik minden téren óriás Luther, a ki a szöveget is, dallamot is maga szerezte még 1824-ben. Gálszécsi István magyar reformátor 1536-ban ajándékozta meg nemzetét ritka kincscsel, mely azóta negyedfél század vándorlásain át híven kísérte hazai protestáns egyházunkat.

Kedves ifjú olvasóim, a kik most e szent napokban hitetek megerősítésének nagy pillanata előtt álltok, az anyaszentegyháznak egész éltetekre magatokat eljegyzitek, hitetektől bizonyosságot, halálíg tartó hűségetekről fogadalmat tesztek, gondoljatok arra, hogy innen-onnan két ezred éve ugyanazzal a hitvallással lépnek a hívők egyházunk tagjai közé, a melylyel ti léptek kebelébe. Ugyanezt vallották a vértanúk a cirkuszok homokján, a máglyák tüze közt s a rengetegek, puszták mélyén, a ková menekültek; ezt a reformátorok, apáitok s ti is ezt hagyjátok majdan gyermekeitekre. A kegyelem Istene engedje, hogy a ti vallástételek ne csupán szájjal vallott hit legyen, hanem hassa át, termékenyítse meg egész lelketeket s az Úr segedelmével gazdag, áldott gyümölcsöt teremjete.

KOVÁCS SÁNDOR.

Augustinus régi egyházatya imádsága az Isten irgalmáért.

Irgalmas Uram, irgalmas kegyes Isten, könyörülj a nyomorúlt bűnösön, a ki méltatlanul cselekszik és méltán szenved, szüntelen vétkezik és ostorodat naponként érezi. Ha jól meggondolom, napról-napra mennyit vétkezem, annyit semmiképen nem szenvedek. Nehezebb az, a mivel vétkezem ellened, mint az ostor, a mivel látogatsz. Igaz vagy Uram és minden ítéleteid igazak és bizonyosak. Igaz vagy Uram és semmi álnokság te benned nincsen. Méltatlanul és kegyetlenül, nem büntetsz minket bűnösöket. Mindenható és irgalmas Isten, ki midőn nem volnánk, hatalmadból teremtél és midőn vétünk miatt elvesztünk volna, irgalmas jó voltodból csudálatosképen fölépítél minket. Bizonyos vagyok, hogy a mi éltünket nem vak történet intézi, hanem a te örök rendelésed. Gondod vagyon mindnyájunkra, főképen a te szolgáládra, a kik a te irgalmadba vetik minden reménységöket. Alázatosan könyörgök, ne cselekedjél velem bűneim szerint, melyekkel haragodat érdemlettem, hanem megmondhatatlan irgalmasságod szerint, mely ez egész világnak vétkét is fölülhaldja. Uram, a kitől e külső ostor vagyon, adj nékem szüntelen való belső békeességet, hogy dícséreted számból soha ki ne szakadjon. Könyörülj Uram, könyörülj rajtam, a mint testemben, lelkemben szükségemet látod. Te mindent tudsz és mindent megcselekedhetel, örökké élsz és uralkodol.

PÉCSI L.

Különfélék.

A Jó Pásztor V-ik évi folyamából ime egyszerre a 4. és 5. szám köszönt be olvasóihoz. Nem idegenképen, hanem mint jó ismerős, régi megbízható barát. A mit hoz, a tiszta evangéliom szerint való lelki eledel, mely tanít, nemesít, épít egyuttal. A Jó Pásztort a magyar protestáns egyház legelső írói támogatják s ára — *évi 2 korona* — oly csekélység, hogy a legszegényebb

család is megrendelheti. Ily olcsón ennyi jó olvasmányhoz nem igen jut manapság az ember. A lap árát a szerkesztőhöz, **Pozsonyba Kovács Sándor theol. akad. tanárhoz**, kell küldeni. Ha olykor egy szám véletlenül elmarad, azt is a szerkesztővel tudassák olvasóink. A kinek most épen nincs meg a rávaló forintja, kértére szívesen elvárunk aratás vagy szüret utánig.

Luther-szobor. A békéscsabai evang. egyházközség szoborral akarja megörökíteni a nagy reformátor emlékét s adakozásra szólítja az összes hazai protestáns híveket. Hogy Luther érdemel-e szobrot tőlünk, magyaroktól, az vita tárgya sem lehet. A világtörténelemnek egyik mérföldmutató óriás alakja ő, a kinek hatását minden nép érezte. Nagysága, dicsősége oly ragyogó, hogy a mi dicsérő szavunk, hódolatunk már nagyobbá nem teheti, voltaképen nem Luthernek van szüksége erre a szoborra, hanem nekünk, gyarló híveinek, a kiknek szeme folyton csak valami láthatóhoz tapad. Talán ha itt áll ércmása köztünk, hivebben fogjuk követni őt, a kinek főfegyvere a szabadság és hit. Talán bátrabban merünk tiltakozni a bilincsek ellen, a melyeket az önkény vert a gondolkodás megbékőzésára, talán könnyebben le tudjuk győzni földhöz hajló, földiekért égő szívünket. Az igazat megvallva, jobb szeretnők ezt a szobrot Budapesten, ahol úgy szólva az egész nemzet látná s a hol az egész magyarságot figyelmeztetné a reformáció iránt való tartozására. Reméljük, hogy ez is előbb-utóbb meglesz. Igaz továbbá, hogy annak a szobornak szépnek, művészi értékűnek, a nagy reformátorhoz méltónak kell lennie, hogy igazán tanítson és lelkesíteni tudjon. Silány szobornál még az is jobb, ha egyáltalán nincs szobor. Szép szobor pedig sok pénzbe kerül és nehezen tudjuk előteremteni. Ha nem akad művész, a ki a nagy reformátort ércben megszólaltatni tudná, inkább adjuk ez összeget valamely nemes célu egyházi intézményre, a mely Luther szelleméből termett. Egy ilyen emléke már van Luthernek nálunk, a **Luther-Társaság**. Ám a gondolatot csak helyeselni tudjuk s örömmel üdvözljük. A **Jó Pásztor** is oda áll terjesztői közé. Adományokat

e célra, legyen bár a legcsekélyebb, mi is szívesen fogadunk s rendeltetése helyére juttatjuk.

Az Állatok Világa. E nagyszabású műből a 92-ik füzet jelent meg legutóbb s ezzel befejeződött a negyedik kötet, a madarak világa. Örömmel jegyezzük meg, hogy a kiadók áldozatkészsége nem fárad, s a munka érdekessége egyre nő. Oly könyv ez, a minek egyetlen közkönyvtárból nem szabad hiányoznia. A mi irodalmunkban páratlan jelenség, mert tudományos könyv és nyelve folyékony, szép, előadása eleven, vonzó, hogy szinte szépirodalmi olvasmány számba megy. És a szöveg mellett a képek igazán becsesek. Egy kötet ára 18 kor., egy füzeté 80 fil. Kapható a Légrády-Testvérek-nél Budapesten és minden könyvkereskedésben.

A nagy hét, húsvét és a konfirmáció alkalmából felhívjuk olvasóink figyelmét az Imádságos Könyvre és Kis Énekeskönyvre, mint az alkalmas ajándékokra. Bővebben a lap borítékján közölt hirdetés tájékoztat.

Szerkesztői izenet.

Olvasóinknak boldog húsvéti ünnepeket kívánunk.

A Jó Pásztor 6. és 7. száma (junius és julius) a nyári szünet miatt egy füzetben május végén a pünkösdi ünnepek előtt fog megjelenni.

Elmaradt számokért olvasóink szíveskedjenek egyenest a szerkesztőhöz fordulni.

